

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

asupra nivelului coruptibilității proiectului

Regulamentului - cadru de organizare și funcționare a instituției de învățământ profesional tehnic secundar

I. EVALUAREA GENERALĂ A PROIECTULUI

1. Evaluarea fundamentării proiectului

1.1 Fundamentarea generală a proiectului

a. Autor al proiectului de act normativ (departamental) este Ministerul Educației.

b. Categoria actului normativ (departamental) propus este regulament, ceea ce corespunde art. 10 și 13 din Legea privind actele normative ale Guvernului și ale autorităților publice centrale și locale nr. 317-XV din 18.07.2003.

c. Scopul promovării proiectului. Proiectul hotărârii de Guvern are drept scop promovarea și implementarea politicii de stat în domeniul educației. Proiectul propune un cadru normativ de reglementare a organizării și funcționării instituțiilor de învățământ profesional tehnic secundar, care include și învățământul dual. Astfel, normele elaborate stabilesc drepturile și obligațiile elevilor, personalului didactic și personalului de conducere, precum și structura organizatorică a instituțiilor sus-menționate.

d. Suficiența argumentării. Necesitatea elaborării Regulamentului-cadru a fost determinată de punerea în aplicare a Codului educației, aprobat prin Legea nr.152 din 17.07.2014, care prevede la art.69 că Ministerul Educației aprobă Regulamentul-cadru cu privire la organizarea generală a învățământului profesional tehnic.

Deși considerăm argumentată necesitatea elaborării unui asemenea proiect și susținem promovarea lui, totuși este oportun de menționat că acesta conține prevederi care necesită a fi revăzute în vederea diminuării factorului coruptibil. De asemenea, proiectul trebuie racordat la prevederile art.46 din Legea nr.317/2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale, mai exact termenii utilizați în proiect trebuie să fie corelați cu noțiunile și termenologia utilizată de cadrul legislativ național (în proiect au fost identificate următoarele formulări inoportune: lit.f) pct.43 „concediu de scurtă durată fără plată”, în timp ce art.120 din Codul muncii, adoptat prin Legea nr.154/2003, operează cu termenul de „concediu neplătit”; lit.f) pct.144 „contravine legilor țării” – „contravine legislației naționale”; „norme de comportament” – „norme de etică”; lit.k) pct.138 „absenteismul școlar” – „frecvența/prezența la ore a elevilor”etc.).

Totodată, potrivit alin.(4) art.13 din Legea nr.317/2003 „Regulamentele, instrucțiunile, regulile și alte acte normative se aprobă prin ordine, hotărâri sau decizii”. Astfel, constatăm că prezentul proiect este elaborat sub forma unui Regulament-cadru, însă fără a fi întocmit și un

proiect de ordin, prin care urmează să fie aprobat. Recomandăm autorului de a se conforma cerințelor stabilite de Legea nr.317/2003 și de a elabora un proiect de ordin prin care va fi aprobat prezentul Regulament.

1.2 Fundamentarea economico-financiară a proiectului

Implementarea prevederilor proiectului nu vor necesita cheltuieli suplimentare din bugetul de stat. Gestionarea financiară a instituțiilor de învățământ profesional tehnic secundar, se va efectua în condițiile art.145 „Modul de finanțare și gestionare financiară a învățământului” din Codul educației.

1.3 Promovarea sau prejudicierea intereselor de grup ori individuale, în lipsa unei justificări a interesului public

Normele elaborate vor asigura buna organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ profesional tehnic secundar din Republica Moldova, ceea ce corespunde interesului public general.

2. Evaluarea compatibilității proiectului cu standarde anticorupție

În proiect nu au fost atestate incompatibilități cu standardele naționale și internaționale anticorupție și nu au fost identificate domenii în care proiectul nu satisface cerințele sau sînt în contradicție cu aceste standarde.

Asigurarea transparenței în procesul decizional. Cu referire la transparența în procesul decizional constatăm că proiectul prenotat este plasat pe pagina oficială a Ministerului Educației, cerință impusă de prevederile Legii privind transparența în procesul decizional nr. 239-XVI din 13.11.2008, potrivit căreia autoritățile publice sunt obligate de a întreprinde măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate la procesul decizional, plasând proiectul de act normativ pe pagina web oficială a instituției.

II. EVALUAREA ÎN FOND A PROIECTULUI

1. Formulări lingvistice ambigue

La lit.f) pct.107 potrivit Regulamentului-cadru – „f) pentru comiterea unei fapte ce contravine normelor de conduită etico-morală sau a unei contravenții penale”.

Menționăm că expunerea de la lit.f) comportă un caracter ambiguu datorită utilizării sintagmei „contravenții penale”. Legislația națională distinge două categorii de fapte prejudiciabile (acțiuni sau inacțiuni): 1) „infracțiunea” incriminată de Codul penal, Legea nr.985-XV/2002 și

2) „contravenția” care este fapta cu un grad de pericol social mai redus decât infracțiunea și este stabilită în Codul contravențional, Legea nr.218-XVI/2008. Dat fiind acest fapt, utilizarea sintagmei „contravenții penale” în contextul normei este incorectă, iar la aplicare aceasta va fi pasibilă de interpretări subiective sau eronate.

Recomandarea: Recomandăm autorului de a substitui sintagma „a unei contravenții penale” cu sintagma „a unor contravenții sau infracțiuni”.

La lit.m) pct.139 potrivit Regulamentului-cadru – „Directorul-adjunct pentru instruire și educație are următoarele atribuții: ... m) ghidează activitatea organului de autoconducere al elevilor din instituție.”.

Menționăm că legislația națională nu operează cu termenul de „organ de autoconducere al elevilor”. Potrivit art.136 din Codul educației „În instituțiile de învățământ se pot constitui organe de autoguvernare ale elevilor sau studenților, care funcționează în conformitate cu actele normative în vigoare și cu regulamentele instituționale”. Din contextul normei deducem că de fapt autorul s-a referit la organele de autoguvernare ale elevilor (asociații a elevilor etc.). Astfel, utilizarea termenilor diferiți la identificarea aceluiași subiect acordă reglementărilor un caracter echivoc, iar la aplicare va crea confuzii. Prin urmare, pentru a păstra caracterul unitar al normelor din domeniul educației și pentru a exclude interpretările eronate, considerăm necesar corelarea termenilor menționați.

Recomandarea: Recomandăm substituirea sintagmei „organului de autoconducere al elevilor din instituție” cu sintagma „organului de autoguvernare ale elevilor din instituție (asociații a elevilor etc.)”.

La pct.190 potrivit Regulamentului-cadru – „Instituția poate beneficia și de alte surse de finanțare, cum ar fi: mijloace provenite din pregătirea, perfecționarea și recalificarea cadrelor de muncitori, venituri provenite din comercializarea articolelor confecționate în procesul de instruire (în gospodării didactice, ateliere etc.), precum și din arendarea localurilor, construcțiilor, echipamentelor, donațiile și veniturile provenite din colaborarea/cooperarea internațională, precum și donațiile de la persoanele fizice și juridice mijloace alocate de agenții economici, precum și din surse extrabugetare și particulare”.

Utilizarea sintagmei „precum și din surse extrabugetare și particulare” este una de prisos în contextul unei norme care prevede detaliat toate sursele de venituri financiare. Menționăm că norma propusă enumeră sursele de venituri care includ: mijloacele provenite din pregătirea, perfecționarea și recalificarea cadrelor de muncitori, mijloacele provenite din comercializarea articolelor confecționate în procesul de instruire, precum și din arendarea localurilor, construcțiilor, echipamentelor, donațiile și veniturile provenite din colaborarea/cooperarea internațională, precum și donațiile de la persoanele fizice și juridice mijloace alocate de agenții economici) care sunt în conformitate cu art.143 și 146 din Codul educației. Astfel, în contextul dat, stabilirea unor „surse extrabugetare sau particulare” acordă normei un caracter echivoc și general, întrucât nu este clar care va fi sursa de proveniență a „veniturilor particulare” din moment ce donațiile și sponsorizările de la persoanele fizice și juridice au fost incluse în prevederea dată. Optăm pentru o reglementare concisă care să enumere exhaustiv toate sursele de venit posibile pentru formarea bugetului unei instituții de învățământ profesional tehnic secundar.

Recomandarea: Recomandăm autorului de a exclude sintagma „precum și din surse

extrabugetare și particulare” din contextul normei.

2. Conflicte ale normelor de drept

La secțiunea 4 potrivit Regulamentului-cadru – „Personal de conducere”.

Ca obiecție generală constatăm că autorul a evitat să indice în proiect numărul limită al directorilor-adjuncți din cadrul instituției de învățământ profesional tehnic secundar. Astfel, constatăm o neconcordanță între prevederile acestei secțiuni (unde este stabilit expres - funcția de director adjunct pentru instruire și producție și director adjunct pentru instruire și educație, se ocupă prin concurs și cu enumerarea atribuțiilor acestora) cu organigrama instituției de învățământ profesional tehnic secundar, anexată la proiect, unde este prevăzută și funcția de director adjunct pentru gospodărie. În lipsa unei prevederi exacte a numărului admis de directori adjuncți în cadrul instituțiilor date, va fi posibilă numirea a 3 (potrivit organigramei) sau mai mulți directori adjuncți. O asemenea abordare creează un conflict de norme între prevederile secțiunii 4, care reglementează activitatea doar a două funcții de directori adjuncți și organigrama, care prevede trei funcții (inclusiv directul adjunct pentru gospodărie).

Recomandarea: Recomandăm autorului de a stabili expres numărul de directori adjuncți din cadrul instituțiilor de învățământ profesional tehnic secundar, cu indicarea domeniilor de competență a fiecărei funcții (inclusiv a directorului adjunct pentru gospodărie).

La pct.136 potrivit Regulamentului-cadru – „Funcția de director adjunct pentru instruire și producție, director adjunct pentru instruire și educație se ocupă, conform legii, prin concurs”.

Reieșind din organigrama anexată la proiectul prenotat, deducem că total vor fi 3 funcții de director adjunct în cadrul instituțiilor de învățământ profesional tehnic secundar, dintre care doar cei menționați mai sus (director adjunct pentru instruire și producție/director adjunct pentru instruire și educație) vor fi angajați, prin concurs.

Totodată, atenționăm că Codul educației la art.71 prevede că „angajarea personalului de conducere și a personalului didactic se face prin concurs, organizat în conformitate cu regulamentul aprobat de Ministerul Educației”. Astfel, odată ce se propune prin organigramă - funcția de director adjunct pentru gospodărie, aceasta de asemenea trebuie să fie inclusă în pct.136 din proiectul prenotat, ca funcție de conducere care urmează să fie ocupată, prin concurs conform Codului educației. De altfel, deducem că în cazul funcției date va fi posibilă numirea directorului adjunct, cu încălcarea normelor legislative în vigoare. Prin urmare, constatăm un conflict ale normelor de drept între prevederile proiectului și Codul educației, în ceea ce privește modul de numire în funcție a directorului adjunct pentru gospodărie.

Recomandarea: Propunem o redacție nouă a normei de la pct.136 „Funcția de director adjunct se ocupă prin concurs public, organizat în conformitate cu Regulamentul de organizare și desfășurare a concursului pentru ocuparea funcției de director și director adjunct în instituțiile de învățământ profesional tehnic, aprobat de către Ministerul Educației”.

3. Norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb

Nu sînt identificate norme de trimitere, de blanchetă și norme în alb, capabile să genereze coruptibilitate.

4. Discreții excesive ale autorităților publice

La pct.107 potrivit Regulamentului-cadru – „Exmatricularea elevilor poate fi aplicată în următoarele cazuri: a) din proprie inițiativă (la cerere); ... c) pentru nereușită școlară la patru și mai multe discipline la finele anului de învățămînt; d) pentru restanțe, în cazul cînd acestea nu au fost lichidate în termenele stabilite...”.

Utilizarea sintagmelor „Exmatricularea elevilor poate fi aplicată” posedă un potențial coruptibil, deoarece acordă posibilitatea Consiliului profesoral de a decide, în mod discreționar, cazurile în care un elev aflat în condițiile descris la lit.c), d), f) să fie exmatriculat și cazurile cînd acesta „poate fi” absolvit de această sancțiune. Afirmăția dată se impune pe motiv că norma nu stabilește expres că în cazurile enumerate, exmatricularea va fi aplicată necondiționat, ci operează cu sintagma „poate fi aplicată”, care, de altfel, permite aplicarea normei în dependență de interese sau scopuri (avantaje/beneficii).

Recomandarea: Recomandăm autorului de a substitui la pct.107 sintagma „poate fi aplicată” cu sintagma „se va aplica”.

La pct.117 potrivit Regulamentului-cadru – „Consiliul profesoral este organul colectiv de conducere al instituției și este format din cadre didactice titulare, elevi și prezidat de către director”.

Optăm pentru o indicare expresă a numărului minim de elevi și de personal didactic, care trebuie să formeze un Consiliu profesoral, întrucît acesta este un organ colectiv de conducere al instituțiilor de învățămînt profesional tehnic secundar, în competența căruia va intra: stabilirea componenței nominale a Consiliului de administrație, acordarea recompenselor pentru elevi, stabilirea tipului de sancțiune aplicat elevilor care săvîrșesc abateri. Astfel, Consiliul profesoral trebuie să fie asigurat cu un minim de reprezentanți, atît din partea cadrelor didactice, cît și din partea elevilor. Stabilirea unui minim de reprezentanți va evita numirea simbolică a unui sau doi elevi în cadrul acestui organ colectiv, ceea ce va garanta un echilibru în dezbaterile și deciziile Consiliului, iar fiecare hotărîre asupra unui subiect va fi luată în mod colectiv și echitabil.

Recomandarea: În scopul excluderii caracterului discreționar al normei, recomandăm autorului de a prevedea în Regulamentului-cadru numărul minim de elevi și personal didactic care va forma Consiliul profesoral.

La pct.120 potrivit Regulamentului-cadru – „Consiliul profesoral se convoacă, de regulă, o dată la două luni. În cazuri excepționale, Consiliul profesoral poate fi convocat de către director sau la solicitarea unei treimi din numărul membrilor Consiliului. Participarea personalului didactic la ședințele Consiliului profesoral este obligatorie.”.

Considerăm că norma în cauză comportă un caracter coruptibil, prin faptul că autorul stipulează obligativitatea participării doar a personalului didactic la ședințele Consiliului profesoral, ceea ce permite să concluzionăm că ședințele pot fi convocate și în lipsa reprezentanților elevilor. Reieșind din faptul că Consiliu profesoral este un organ colectiv de conducere a instituției, potrivit prevederilor pct.120 din proiect, considerăm că prezența

trebuie să fie obligatorie pentru toate categoriile de reprezentanți în cadrul Consiliului (atât personal didactic, cât și elevi - cel puțin 2 reprezentanți). În redacția propusă de autor va permite convocarea Consiliului profesoral, în lipsa reprezentanților elevilor, ceea ce poate afecta interesele legale, prin adoptarea unor decizii fără consultarea elevilor sau în detrimentul lor.

Recomandarea: Recomandăm autorului după sintagma „personalului didactic” de completat cu sintagma „și a reprezentanților elevilor”.

La pct.120 potrivit Regulamentului-cadru – „Consiliul profesoral se convoacă, de regulă, o dată la două luni.”.

Utilizarea sintagmei „de regulă” în contextul normei acordă dreptul directorului de a convoca Consiliu profesoral mai rar, decît o dată în două luni. Reieșind din competențele Consiliului considerăm că acesta trebuie convocat cel puțin o dată la două luni, dar nu mai rar. Astfel, optăm pentru o expunere concisă a normelor pentru a asigura o bună gestionare a instituțiilor de învățămînt profesional tehnic secundar.

Recomandarea: Recomandăm autorului de a substitui sintagma „, de regulă,” cu sintagma „cel puțin”.

La pct.134 potrivit Regulamentului-cadru – „Directorul are următoarele atribuții: ...h) este ordonator de finanțe/credite, semnează contracte, deschide conturi bancare etc. asigură gospodărirea judicioasă a fondurilor materiale și bănești încredințate;”.

Considerăm că utilizarea abrevierii „etc.” în contextul normei, poate fi interpretată subiectiv, de către directorii instituțiilor de învățămînt profesional tehnic secundar. Reieșind din faptul că competența dată are ca obiect fondurile financiare alocate, respectiv și reglementarea acestei competențe necesită o exactitate maximă. Astfel, prin utilizarea abrevierii „etc.”, se va putea acoperi și alte acțiuni ale directorilor în raport cu resursele financiare încredințate, care pot fi în detrimentul sistemului educațional. În acest context, optăm pentru o reglementare concisă din care să reiese că directorul poate să acționeze doar prin prisma calității lui de ordonator de finanțe/credite.

Recomandarea: Recomandăm substituirea abrevierii „etc.” cu sintagma „ și execută alte acțiuni ce reies din calitatea sa de ordonator de finanțe/credite,”.

La pct.134 potrivit Regulamentului-cadru – „Directorul are următoarele atribuții: ...h) este ordonator de finanțe/credite, semnează contracte, deschide conturi bancare etc. asigură gospodărirea judicioasă a fondurilor materiale și bănești încredințate;”.

Utilizarea sintagmei „asigură gospodărirea judicioasă a fondurilor materiale și bănești încredințate” este inoportună în contextul unui act normativ, întrucît autorul operează cu un limbaj impropriu legislației naționale din domeniu, ceea ce va crea posibilitatea unor multiple interpretări la aplicare (în special sunt vizate atribuțiile de gestionare a resurselor financiare alocate din bugetul de stat). Deși, Codul educației menționează la art.145 că „Instituțiile de învățămînt profesional tehnic funcționează în regim de autogestiune financiar-economică și pot desfășura activități economice, în conformitate cu legislația în vigoare”, totuși considerăm că atribuțiile directorilor, cu referire la gestionarea resurselor financiare trebuie reglementate în mod clar, din care să putem distinge acțiunile acestuia vis-a-vis de resursele financiare

deținute de bugetul instituției de învățământ.

Recomandarea: Recomandăm autorului de a reformula sintagma „asigură gospodărirea judicioasă a fondurilor materiale și bănești încredințate”, astfel ca să se poată distinge clar competența și acțiunile directorului în gestionarea fondurilor financiare deținute de bugetul instituțiilor date.

La pct.142 potrivit Regulamentului-cadru – „La angajare, directorul este în drept să-i stabilească candidatului o perioadă de încercare, dacă profesorul nu a fost angajat prin concurs/nu este tînăr specialist”.

Potrivit alin.(2) art.71 din Codul educației „Personalul didactic este format din cadre didactice (profesor, maestru-instructor), metodist, psiholog...”. Totodată, alin.(4) al aceluiași articol stabilește că „Angajarea personalului de conducere și a personalului didactic se face prin concurs, organizat în conformitate cu regulamentul aprobat de Ministerul Educației”.

Din contextul pct.142 din proiect deducem că unii profesori (care potrivit Codului educației fac parte din personalul didactic, selectați prin concurs), pot fi angajați prin alte modalități, decît concurs. Astfel, propunerea în cauză se prezintă ca o derogare de la regula generală, ceea ce acordă întregii reglementări un caracter coruptibil. Totodată, autorul nu a stabilit un termen maxim pentru perioada de probă, directorul avînd posibilitatea de a modifica termenul dat, conform propriilor interese sau avantaje. Norma dată poate provoca multiple abuzuri vis-a-vis de candidații la angajare.

Recomandarea: Recomandăm autorului de exclude prevederea dată din contextul proiectului, dar în cazul în care consideră necesară introducerea unui termen de probă pentru noii angajați, atunci să fie stabilit un termen limită (spre exemplu - 30 zile calendaristice) a perioadei de probă. Totodată, acest termen poate fi aplicat doar cadrelor didactice auxiliare, întrucît legea în vigoare nu prevede procedura de angajare prin concurs, în cazul personalului didactic. Codul educației prevede expres angajarea doar prin concurs.

La lit.k) pct.145 potrivit Regulamentului-cadru – „Atribuțiile cadrele didactice: ... k) identificarea cazurilor de violență față de adolescenți și sesizarea cazurilor grave de abuz autorităților tutelare locale și altor instituții cu atribuții în protecția drepturilor copilului”.

Utilizarea sintagmei „sesizarea cazurilor grave de abuz” acordă proiectului un caracter coruptibil, manifestat prin aprecierea unilaterală a gravității fiecărui fapt de abuz, de către cadrele didactice. Considerăm că personalul didactic trebuie să comunice toate cazurile de abuz care i-au devenit cunoscute în cadrul activității, fără a se lăsa la propria latitudine aprecierea faptelor grave sau mai puțin grave. Riscul coruptibilității se va manifesta prin stabilirea independentă a gravității cazurilor de abuz de către cadrele didactice și comunicarea doar a unora din ele, în dependență de propriile interese.

Recomandarea: Recomandăm autorului o nouă redacție a normei „k) sesizarea autorităților tutelare și a organelor de drept despre toate cazurile de violență și abuz din cadrul instituțiilor de învățământ”.

La pct.192 potrivit Regulamentului-cadru – „Directorul instituției de învățământ

ordonează în mod independent mijloacele financiare alocate și disponibile, gestionează balanța independentă și are deschise la bancă conturi de decontare și alte conturi, inclusiv valutare”.

Utilizarea sintagmei „ordonează în mod independent mijloacele financiare alocate și disponibile, gestionează balanța independentă” acordă un caracter coruptibil întregului proiect, din motiv că gestionarea unui buget trebuie realizată în conformitate cu un act juridic, aprobat de către un organ de administrație (care în cazul proiectului este Consiliul de administrație).

Consiliul de administrație este organul executiv de conducere a instituțiilor de învățământ profesional tehnic secundar (pct.122 potrivit proiectului) care are un rol de decizie în domeniul administrativ, acesta fiind format din director, un director adjunct, contabil-șef, părinți, elevi, reprezentanții cadrelor didactice, delegați de consiliul profesoral, reprezentanții agenților economici locali etc. Prin urmare, în lipsa unor prevederi exprese a competenței Consiliului de administrație „de a aproba bugetul instituției de învățământ , precum și de a stabili prioritățile și domeniile pentru care urmează să fie alocate resurse financiare”, se va crea pericolul gestionării bugetelor instituțiilor de învățământ profesional tehnic secundar, de către o singură persoană (directorul). Acesta va avea o independență în stabilirea și gestionarea resurselor financiare alocate din bugetul de stat, cât și cele extrabugetare.

Recomandarea: Considerăm absolut necesar stabilirea în proiect a unei proceduri (cu indicarea subiecților responsabili) de întocmire și aprobare a bugetelor instituțiilor de învățământ menționate. Iar la pct.192 propunem substituirea sintagmei „ordonează în mod independent mijloacele financiare alocate și disponibile” cu sintagma „gestionează mijloacele financiare bugetare/extrabugetare alocate, în conformitate cu bugetul instituției de învățământ aprobat anual”.

5. Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor persoanelor

Nu sînt identificate cerințe excesive, care să depășească cadrul rezonabil pentru realizarea drepturilor sau obligațiilor subiecților vizați.

6. Accesul limitat la informație, lipsa transparenței

Textul proiectului nu necesită a fi evaluat prin prisma accesului la informație sau asigurării transparenței.

7. Lipsa sau insuficiența mecanismelor de control

La lit.k) pct.145 potrivit Regulamentului-cadru – „Atribuțiile cadrelor didactice: ... k) identificarea cazurilor de violență față de adolescenți și sesizarea cazurilor grave de abuz autorităților tutelare locale și altor instituții cu atribuții în protecția drepturilor copilului”.

Considerăm că formularea acordată de autor, în ce privește identificarea și sesizarea cazurilor grave de abuz autorităților tutelare este inoportună, datorită faptului că nu este clar stabilit ce presupune procesul de „identificare a cazurilor de violență” de către cadrele didactice. Reieșind din prevederile art.252 din Codul de procedură penală, Legea nr.122-XV/2003, identificarea unei fapte presupune un mecanism de colectare a probelor necesare, cu privire la existența unei infracțiuni, acesta făcînd obiectul urmării penale. În

concluzie, identificarea cazurilor de violență față de adolescenți nu poate fi atribuită cadrelor didactice. Personalul didactic trebuie să comunice autorităților de profil (organele tutelare, personalului de conducere etc.) doar cazurile de violență care le sunt cunoscute, fără a cere acțiuni de identificare, acestea fiind în competența organelor de drept. Astfel, autorul a optat pentru o formulare generală, din care nu sunt clare acțiunile exacte ce urmează a fi întreprinse de către personalul didactic, în momentul constatării unor asemenea încălcări. În lipsa unui mecanism concis de implementare, normele elaborate riscă să comporte un caracter declarativ.

Recomandarea: Propunem autorului o nouă redacție a normei „k) sesizarea autorităților tutelare locale și a organelor de drept despre toate cazurile de violență și abuz din cadrul instituțiilor de învățământ”.

La secțiunea 5 potrivit Regulamentului-cadru – „Personalul didactic”.

Considerăm absolut necesar completarea secțiunii 5 din proiect cu un punct nou care va stabili expres interdicția cadrelor didactice de a pretinde, accepta sau primi de la elevi, părinți sau asociațiile părinților a unor bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, indiferent de destinația declarată a acestora. De asemenea, considerăm oportun de a completa proiectul cu o altă prevedere care ar interzice organizarea meditațiilor sau orelor suplimentare cu proprii elevi, contra unor foloase materiale și avantaje necuvenite. În contextul dat, optăm chiar pentru o reglementare extensivă a aspectului dat și propunem de a interzice, nu doar meditațiile cu proprii elevi, dar și cu elevii rudelor de gradul I, dacă în familia dată sunt 2 sau mai mulți profesori. Importanța unei asemenea prevederi rezidă în faptul că aceștia pot avea un venit comun în familie, iar interzicerea practicării meditațiilor de către profesor direct cu proprii elevi, nu exclude posibilitatea oferirii acestor servicii de către alți membri ai familiei acestuia.

Recomandarea: Recomandăm autorului de a completa proiectul la secțiunea 5 cu două punct noi care să conțină următorul text:

- Se interzice cadrelor didactice de a pretinde, accepta sau primi de la elevi, părinți sau asociațiile părinților a unor bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, indiferent de destinația declarată a acestora.

- Se interzice cadrelor didactice, inclusiv rudelor de gradul I a acestora, de a organiza meditații cu proprii elevi, contra unor bunuri, servicii, privilegii sau alte foloase materiale și avantaje necuvenite.

Ca obiecție generală, menționăm că proiectul este lacunar în ceea ce privește modul de aprobare a bugetelor instituțiilor de învățământ profesional tehnic secundar. Afirmăm în cauză se datorează faptului că proiectul propus nu conține norme care să stabilească subiecții responsabili de elaborarea și aprobarea bugetului anual al instituțiilor de învățământ respective, autorul limitându-se doar la acordarea competenței Comisiei de administrație - de a aviza proiectele de buget ale instituției, precum și de a aviza strategia de realizare și gestionare a resurselor financiare extrabugetare, inclusiv a activităților de antreprenariat, conform legislației în vigoare (pct.125). Deși, instituțiile de învățământ profesional tehnic secundar, potrivit art.145 din Codul educației, funcționează în regim de autogestiune financiar-economică și pot desfășura activități economice, totuși considerăm oportun de a stabili un mecanism de aprobare a bugetelor anuale a acestor instituții și de a prevedea subiectul responsabil de aprobarea acestora, pentru a acorda o transparență procesului educațional.

Semnalăm că Consiliu de administrație, ca organ executiv de conducere, cu rol de decizie în domeniul organizatoric și administrativ, trebuie să fie responsabil și de aprobarea bugetelor

anuale ale instituțiilor de învățământ, precum și de stabilirea priorităților și domeniilor pentru care urmează să fie alocate resursele financiare. Determinarea subiectului responsabil de aprobarea bugetelor instituțiilor de învățământ profesional tehnic secundar va garanta, la fel, buna-gestionare a resurselor financiare de către directorul instituțiilor care are calitate de executor (ordonator) a resurselor alocate.

Recomandarea: Recomandăm autorului de a completa proiectul cu prevederi care să stabilească organul responsabil de elaborarea bugetului instituțiilor de învățământ profesional tehnic secundar. Totodată, considerăm oportun de a completa pct.125 din proiect, care stabilește competențele Consiliului de administrație, cu o atribuție nouă „aprobă anual bugetul instituției de învățământ profesional tehnic secundar”.

8. Responsabilitate și sancțiuni necorespunzătoare

Proiectul nu implică careva responsabilități și nu necesită referințe exprese la responsabilitate și sancțiunile aplicate pentru încălcarea prevederilor sale.

9. Alte obiecții

La lit.g) și h) pct.33 potrivit Regulamentului-cadru – „Elevii au următoarele obligații:
g) elevilor li se interzice să dețină, să consume sau să comercializeze, în perimetrul instituției de învățământ, substanțe narcotice și/sau etnobotanice, băuturi alcoolice, țigări și să participe la jocuri de noroc;
h) elevilor li se interzice să introducă și să folosească, în perimetrul instituției de învățământ, orice tipuri de arme sau alte instrumente... care, prin acțiunea lor, pot afecta integritatea fizică și psihică a beneficiarilor direcți ai educației și a personalului instituției de învățământ.

Deși necesitatea unor asemenea prevederi este vădit necesară pentru prezentul Regulament-cadru, totuși aceste două litere citate se prezintă ca interdicții pentru elevii din cadrul instituțiilor de învățământ și nicidecum, ca fiind obligațiile acestora. Astfel, pentru a reda o claritate actului normativ considerăm oportun de a exclude aceste două litere de la pct.33.

Recomandarea: Recomandăm autorului de a exclude literele sus-citate de la pct.33 din proiect și de a le prevedea ca norme separate.

La pct.132 potrivit Regulamentului-cadru – „Instituția de învățământ profesional tehnic secundar este condusă de director. Funcția de director se ocupă prin concurs public, organizat în conformitate cu prevederile art.68 din Codul Educației...”.

Atenționăm că art.68 din Codul educației conține prevederi ce reglementează „norma didactică”. Astfel, din contextul proiectului deducem că autorul a făcut trimiterea la art.68 în mod eronat, ceea ce va crea neclarități la aplicare. Totodată, menționăm că art.68 din Codul educației prevede că „directorii instituțiilor publice de învățământ profesional tehnic sunt selectați prin concurs, organizat de Ministerul Educației sau de ministerele de resort, și sunt numiți în funcție pe un termen de 5 ani...”. În contextul dat, putem presupune că autorul a dorit indicarea în textul normei a art.69, și nicidecum a art.68 din cod.

Recomandarea: Recomandăm de a prevedea și completa trimiterea din norma sus-

citată, în mod corespunzător conform scopului proiectului.

Expertiza a fost efectuată în temeiul Regulamentului cu privire la organizarea procesului de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, adoptat prin Hotărârea Guvernului nr. 977 din 23.08.2006, în condițiile Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin ordinul directorului Centrului Național Anticorupție nr. 62 din 19.04.2013, de către

Cristina Diacenco
inspector superior al Direcției legislație și expertiză anticorupție
27 Mai 2015

*Prezentul raport este publicat pe pagina oficială a
Centrului Național Anticorupție - www.cna.md*